

Velikonoční Sborové listy 2024

Českobratrská církev evangelická, sbor Mšeno u Mělníka

Cesta k naději

„Vždyť Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět soudil, ale aby skrze něj byl svět spasen.“

(Janovo evangelium 3.17)

Velikonoce jsou svátky Božího Syna, Ježíše Krista. Vše o Velikonocích, pomínou-li pohanské motivy plodnosti a příchodu jara, je spojeno s ním. S jeho utrpením, smrtí i zmrtvýchvstáním. Když se ptávám dětí na biblických kroužcích, co se odehrálo o Velikonocích, zpravidla tyto svátky spojují s Ježíšem, jeho smrtí, ale i zmrtvýchvstáním. Ve stručnosti popíšu, případně nakreslí či namalují, co je obsahem, ale i smyslem tohoto poselství.

Radostná zpráva, že tma světlo nepohltila, nenávist nezvítězila nad láskou a dobrou vůlí. To rezonuje v duši dětí i dospělých. Přání, aby dobro zvítězilo nad lží a nenávistí, aby pozitivní energie měla navrch nad energií zlořečení, výhrůžek či pohrdáním lidskou důstojností. Děti i dospělí si přejí, aby nebyly války a zavládl mír a pokoj mezi lidmi. To ovšem předpokládá dobrou vůli mnoha lidí. Bohužel ji všichni lidé nemají. To potom vyvolává násilí, nenávist, bezcitnost a možná až touhu druhé lidi mučit a ponižovat. A proto jsme svědky mnoha konfliktů.

I my se můžeme právem cítit ohroženi. Nepřijde něco takového k nám? Co mohu udělat pro to, aby k tomu nedošlo?

Neexistují žádná jednoduchá řešení, která by přišla mávnutím kouzelného proutku. Každý z nás se může rozhodnout a spíše se musí rozhodovat v různých životních situacích a okolnostech. Řešení mohou být různá. Neplatí však to, co někdy často slyšíme – já sám nic nezmohu. Podstatné je, abych člověka, kterého potkávám a je můj bližní, viděl jako živou bytost a osobu. Nemusím vždy s ním ve všem souhlasit. Ale můžeme se zdravit, porozprávět o životě. Bohužel se někdy stává, že se s někým ne bavíme, protože má jiný názor než já. Ve svém nitru či srdci ho odsoudíme. Bohužel se toto stává. Nedávno mi jeden známý sdělil svoji neblahou zkušenost. Komunita deseti rodin – chalupářů, kteří se dříve pravidelně o víkendech scházeli v hospodě, se před časem rozhádala kvůli odlišným názorům na očkování proti covidu. I po několika letech bývalí přátelé a dobří známí spolu nemluví. Názorové odsudky je rozdělily tak, že se od sebe izolovali. Zvítězila nevraživost, která možná přerostla až v nenávist.

Cesta do budoucnosti není ve vzájemném odsuzování a v projevech či rozdmýchávání nenávisti kvůli odlišnému názoru. To platí pro nás lidi dole, i pro ty nahoře – ať již jde o politiky či jinak vlivné lidi. Cestou do budoucnosti je snaha o vzájemnou soudržnost, kdy budeme schopni unést odlišné názory našich bližních.

Evangelista Jan píše o tom, že Bůh neposlal svého Syna na svět proto, aby jej soudil, ale aby skrze něj byl svět spasen. Nebyla to cesta jednoduchá, ale měla smysl. Odsuzovat je snadné, obětovat něco pro druhého a pomoci mu i přesto, že svět vidí jinak, je cestou do budoucnosti. Je to cesta, kterou nám ukazuje poselství onoho verše z Janova evangelia. Cestou k záchraně, ke spáse a naději není odsuzování, ale projevy normálního lidství i tam, kde potkávám někoho, kdo mi není sympatický.

Michal Šimek

Vzpomínka na Jiřího Pavelku

„Neboj se toho, co máš vytrpět. Bud' věrný až na smrt a dám Ti vítězný věnec života.“

Zjevení sv. Jana 2,10

Jiří Pavelka s rodinou, 1975

V tiché pokoře, s vděčností a láskou, vzpomínám na svého manžela, bývalého a dlouholetého kurátora sboru ve Mšeně – Jiřího Pavelku.

Z tohoto dočasného života byl odvolán 21. dubna 2009, když už splnil své poslání a s Boží pomocí a silou se dovel smířit s tím, co mu bylo určeno. V pátek 24. května by se dožil 90 let.

Životním heslem mu byla slova Žalmu 71,1.: *„Hospodin síla života mého, čeho se budu lekati?“* S vděčností děkujeme, že nám bylo dopřáno být jeho rodinou.

Na konec uvedu slova Dietricha Bonhoeffera, která pro nás všechny jsou výstižná:

„Jsem pevně přesvědčen, že Bůh nám v každé situaci udělí tolik síly, kolik je nám zapotřebí. Nedává ji však předem, abychom nespolehali na sebe, nýbrž jen na Něho.“

S takovou vírou by se měly všechny obavy o budoucnost rozplynout.

Lydie Pavelková

Krátce

Zástupci sboru po bohoslužbách v neděli 14. ledna položili kytici k pomníku obětem holocaustu ze Mšena.

xxx

V pátek 19. ledna zemřela ve věku 102 let nejstarší členka sboru, paní Libuše Štráchalová ze Mšena.

xxx

Výroční sborové shromáždění se uskuteční v neděli 7. dubna.

xxx

Staršovstvo sboru se s farářem Michalem Šimkem dohodlo, že bude kandidovat na místo kazatele na období od 1. září 2024 do 31. srpna 2026. Volby by se měly uskutečnit při nedělním shromáždění v neděli 2. června.

xxx

Staršovstvo vyhovělo žádosti Klubu zMatek, a souhlasilo s konáním příměstského tábora v prostorách sboru v druhé polovině srpna.

xxx

V kuchyňské lince v bytě nájemníků praskl v únoru v kuchyňské lince ohřívač vody. Vytéklo z něj velké množství protékající vody, která se dostala zdmi do přízemí fary. Zasažena byla kuchyňka, chodba, schůzovní místnost a předsíň. Po vysušení bude nutno prostory znovu vymalovat.

xxx

Michal Šimek

Antikrist - Friedrich Nietzsche

Neobyčejně plodné bylo 19.století, pokrok ve všech vědách, zejména přírodních, a koneckonců i ve filosofii. V Německu, na půdě osvícenství protestantského typu, vznikla klasická německá (idealistická) filosofie spojená se slavnými jmény jako Kant, Hegel, Schelling, Fichte i Feuerbach. Celá první polovina století byla zcela v jejím znamení. Proč výslovně idealistická? Už v 18.století se všeobecně věřilo, že celému světu-Universu (živé i neživé přírodě) vládne světový Rozum a člověk má možnost jej postupně vlastním rozumem poznat – a to tak, že poznává zákony, jimiž se řídí. Přírodní vědy se rozvíjely tak, že každá si z nějaké části Universa vytvořila svůj obor. Jen centrální otázky: co je člověk? a jaké je jeho poslání či smysl na světě měly zůstat v kompetenci teologie? A co filosofie? Měla snad zůstat „služkou teologie“ (jak tomu bylo po celý středověk), „vědy“, která svá tvrzení neopírá o jediný vědecky ověřitelný fakt? Jak zahanbuje! Za svůj obor si tedy filosofie zvolila zkoumání Rozumu samého – ovšem „čistého“ tj. oproštěného od všech představ, ze samotného Rozumu nevyplývajících. Osvícený rozum může poznat ideje, které měl Tvůrce při stvoření světa a ty platí navždy a ustavičně, pro všechny národy stejně a neměnně (jak přírodní zákon) a jsou v souladu s původním dobrým určením člověka. Nábožensky byli všichni „deisté“ čili věřili, že Bůh svět stvořil, ale pak do jeho dění již nezasahuje. Zato však dal člověku dar užívání Rozumu. Proto je tak zaměstnávala idea spravedlnosti, opravdu božské (ne lidské), ničím nepodmíněné, navždy a pro všechny lidské bytosti platné - jako zákon! Odtud pochází myšlenka, že všichni lidé se „svobodní a rovni co do důstojnosti a práv už rodí“. Ovšem, všichni víme, že je to jen pouhý ideál, a že ve skutečném životě je to jinak. Mohlo to však v oné době vzbudit jisté obavy v řadách urozených, jimž jediné se dostávalo důstojnosti a práv už při narození, ale uklidnili se když zjistili, že filosofové k takovým úvahám došli vyvozením z abstraktního pojmu „člověk“. Takový abstraktní člověk nikdy neexistoval! Osvícenci se reálným stavem společnosti nikdy nezabývali.

Už tady klade Friedrich Nietzsche (1844-1900) zásadní odpor. Trvá na tom, že i ten „pouhý ideál“ je špatný. Instinktivně odhalil, že všichni tito filosofové měli bohosloveckou (tj. zkaženou) krev. Řešili jen pojmy jako teologie, nikoli skutečnosti. Ve skutečnosti se lidé rodí jako silní

nebo slabí. To je odvozeno ze života skutečného, nikoli z ideálů, jaké by lidstvo mělo být či kam má spět.

Pozn: je třeba říci, že křesťanské pojetí člověka je spíše negativní. Už biblické vyprávění říká, že původně dobré stvoření se už v ráji pokazilo, následkem čehož je „dědičný hřích“ s kterým se lidé už rodí. Lidské schopnosti rozlišovat dobré a zlé si Hospodin vůbec necení. Naopak, když viděl, že „všeliké myšlení jejich je jen zlé“, „litoval, že učinil člověka“ a rozhodl se jej „vyhladit ze země“. Jen Noé našel u něj milost...(Gn 6,5-8).I když soudný čtenář bible musí připustit, že bájně postavy v oněch mýtech ve skutečnosti nikdy neexistovaly, přesto musí uznat, že ty mýty něco závažného o povaze člověka vypovídají.

„Život sám je mi instinktem pro vzrůst, pro trvání, pro hromadění sil, pro moc: kde chybí vůle k moci, je úpadek. Moje teze jest, že všem nejvyšším hodnotám lidstva tato vůle chybí – že vládnou pod nejsvětějšími jmény hodnoty dekadentní, hodnoty nihilistické.“ To se týká všech ideologií a všech náboženství, včetně křesťanství. Kněz, jako všichni idealisté má všechny veliké pojmy v rukou a poráží jimi s blahovolným opovržením /lidský/ rozum. smysly, pocty, blahobyt i vědu, vidí jako věci pod sebou, jakožto síly škodlivé a svůdné, nad nimiž se vznáší „duch ryze pro sebe(für-Sich)“. F.N. však jde ještě dál: „křesťanství udělalo ideál z odporu proti instinktům silného života“. A z toho plyne jeho závěr „křesťanství ruinuje životné síly člověka“. Vidíme, že jeho polemika s křesťanstvím není vyvracením církevních dogmat, nýbrž jejich psychologickou analýzou.

Podle F.N. tak křesťané přeložili těžiště života z „tohoto“ do „onoho“ věta. Proto jeho výrok: „v křesťanství se nedotýká ani morálka ani náboženství v žádném bodě skutečnosti“. Vesměs imaginární příčiny (bůh, duše, duch) se pojí se stejně imaginárními následky (hřích, vykoupení, milost, trest, odpuštění hříchů). Že je to ryze fiktivní svět, na tom by nebylo nic překvapivého. To si myslí každý ateista, ale dále se jím nezabývá. F.N. však ukazuje na něco vážnějšího: Aby lépe vynikla velikost a síla boha, je (v křesťanství) naopak člověk líčen jako slabý, neschopný pomoci si sám - a tudíž pomoci boží potřebný. Bůh pro slabé. „Křesťanský pojem boha: Bůh je bohem nemocných, bůh pavouk, bůh duch“. „Bůh zmutovaný (abgeartet) v odpor k životu, místo

aby jej prozářil svým věčným souhlasem! Bůh se stal naopak formulí pro každé hanobení „tohoto světa“, pro každou lež o „onom světě“!

Pozn.: Pozoruhodné je, že s touto kritikou křesťanství v zásadě souhlasil známý odpůrce nacistické ideologie teolog Dietrich Bonhoeffer, který seděl ve vězení od r.1943 a byl měsíc před koncem války 6. dubna 1945 popraven. V dopisech z vězení přátelům píše, že Bůh nechce být tím, kdo vyleze na scénu, až když je člověk v koncích a neví jak dál. Bůh chce být poznáván uprostřed tohoto světa, v síle a ve zdaru tohoto světa, ne v jeho nemoci a selhání. Starost o tento svět se pak měla stát znakem nové poválečné ne-náboženské interpretace křesťanské zvěsti. Tento koncept, jehož vypracování mu už nebylo dáno, vzbudil tehdy velký ohlas.

Kritika pojmu křesťanského boha však nutí F.N. ke zcela jinému závěru: Ve svém konceptu „silného života“ nevychází od silného boha, nýbrž od silného národa. „Národ, který sám v sebe ještě věří, má ještě svého vlastního boha. V něm uctívá podmínky, které mu dávají převahu, své ctnosti. Svou radost ze sebe sama, svůj pocit moci promítá do bytosti, již za to lze děkovat. Náboženství za těchto předpokladů je formou vděčnosti. Člověk je vděčen sám za sebe. K tomu potřebuje mít boha. Takovýto bůh musí mít možnost, aby škodil i prospíval, aby byl přítelem i nepřitelem. Člověk se mu obdivuje v dobrém i ve zlém. Protipřirozené vykleštění boha v boha pouhého dobra by tu bylo naprosto nežádoucí. Co by záleželo na bohu, jenž by neznal hněvu, pomsty, závisti, výsměchu, lsti, násilí? Jenž by snad ani neznal rozkošného žaru vítězství a ničení?“.

Poznááte ten národ i toho boha? Ano, je to starý Izrael a jejich Hospodin v době nelítostného a nanejvýš krutého dobývání kananejských měst - a to vše s Hospodinovým požehnáním. Kdo chce vědět, jak vypadá opravdová genocida, nechť si čte v knize Jozue. F.N. necítí potřebu, aby takové činy obhajoval. Před kým asi? Vlastně jen tvrdí, že agrese a touha po moci k silnému životu neodlučitelně patří. Neusvědčuje snad popírače tohoto faktu hned následující 20.století z trestuhodné naivity? A nemusíme chodit tak daleko, viz válka v Gaze těchto dní. Už nejde o válku dvou náboženství. Prostě na jednom území nemohou žít dva národy. Izrael nemůže žít v bezpečí dokud nebudou Palestinci definitivně odzbrojeni a zotročeni, Palestinci

nemohou svobodně dýchat, dokud tu bude Izrael. Co je pro jednoho dobro je pro druhého zlo a naopak Jak to chcete morálně hodnotit?

Jenomže F.N. chce vysvětlit, co se pak stalo s tím bohem, že se změnil ve svůj takřka pravý opak: „Ovšem hyne-li národ; cítí-li, jak navždy mizí víra v budoucnost, jeho naděje na svobodu; stane-li se v jeho vědomí poddanství nade vše užitečným, ctnosti poddanské podmínkami zachování života, pak se musí změnit i jeho bůh. Stává se teď bázlivým, radí ke smíření, k odpouštění, k milování přátel i nepřátel, tichosti a pokoře... A stejně tak i lidé. Nenazývají se už slabými, nýbrž dobrými. Agresivitu a touhu po moci považují za síly přímo proti-božské. Jistěže ho poznáváte. Je to náš křesťanský bůh, nebo alespoň takový, jak nám ho představil F.N. Ta změna v pojetí boha je podle nás pokrok, pro F.N je to ale úpadek. „Kdysi představoval národ, sílu národa, všechno, co v duši národa bylo agresivního a žíznilo po moci: teď je už jen dobrým bohem“. A svůj výklad uzavírá: „Vskutku, není jiné alternativy pro bohy: buď jsou vůlí k moci – a potud budou bohy národními – anebo jsou nemohoucností k moci – a pak se nutně stávají dobrými“.

Na tomto místě pochopíme, proč F.N. předsunul svým úvahám o náboženství významnou zmínku o jediném náboženství, které ke své praxi boha vůbec nepotřebuje. To znamená, že stojí stranou v otázkách boje proti zlu a za dobro, jelikož nemá boha, který by určoval, co dobro i zlo je. Řeč je o buddhismu, co do počtu vyznavačů dokonce stejně početném jako křesťanství a které, dle F.N., poskytuje užitečné srovnání s křesťanstvím. Budhismus je jediné náboženství, které ukazuje skutečnost jak je, bez morálního hodnocení, tedy jakoby mimo dobro a zlo. Co skutečně zajímá je trpící člověk, jemu chce pomoci. Hinduistická Indie už měla za sebou mnoho staletí filosofických spisů a nauk (védy, upanišady), když (4.stol. př.Kr) vystoupil Buddha. Proti strasti, která provází život od narození do smrti postupuje hygienicky. Vyvarovat se všem afektům, nenávisti závisti a nevraživosti, všemu co působí žluč a rozpaluje krev. Nemít žádné starosti ani o sebe, ani o jiné. Vyžaduje představ, jež buď dávají klid, nebo rozveselují, vynalézají prostředky, jak jiným představám odvyknout. Dobrota, být dobrotivým, to je pro Buddhu něco, co podporuje zdraví. Právě proto také nežádá boje proti těm, kdo jsou jiného smýšlení; jeho učení se ničemu tolik nebrání, jako citu pomsty, nechuti, nepřátelství - protože je to zdraví škodlivé. Veselá mysl, ticho, být bez přání; jsou prostředky, jimiž

buddhisté dosahují svého cíle Modlitba je stejně vyloučena, jako askeze. Zatímco v křesťanství vystupují do popředí city podmaněných, hledajících spásu u boha. Za vším utrpením vidí hřích jako příčinu. Proto je dle F.N. buddhismus stokrát realističtější než křesťanství, které k tomu ještě nedorostlo.

Zcela jinak tomu bylo v dějinách Izraele. Ty jsou pro F.N. unikátním případem proměny přirozeného v nepřirozené. Původně, především v dobách království, měl také Izrael ke všemu správný, to jest přirozený vztah. Jeho Jahve byl výrazem vědomí moci, radosti ze sebe, naděje v sebe: v něm očekávali vítězství a spásu, jím důvěřovali přírodě, že dá, čeho národ potřebuje – především déšť. To ještě dlouho přetrvávalo až do doby politických otřesů a hrozby ze strany Asyrie. Lid se upínal ke králi, který bude udatný bojovník. Ale žádná naděje se nesplnila. Starý bůh nedokázal už nic z toho, co dokázal kdysi. Byli by ho, podle F.N., měli nechat (*což také většina izraelských kmenů učinila*) Co se však stalo? Místo toho změnili pojetí boha! Jahve, nyní bůh „spravedlnosti“ není už jedno s Izraelem, není výrazem národního sebevědomí: je už jen bůh za podmínek... Jeho pojem se stává nástrojem v rukou kněžských agitátorů, kteří odtud interpretují všechno štěstí jako odměnu a všechno neštěstí jako trest za to, neposlouchá-li kdo boha - za „hřích“. Tito kněží stvořili padělek, jehož dokladem je velká část bible: přeložili minulost vlastního národa proti veškeré historické realitě, *do řeči náboženské*, to znamená, že z ní udělali stupidní spásný mechanismus viny vůči Jahvovi jako trestu a zbožnosti k Jahvovi jako odměny. Pod rukama židovských kněží stala se veliká doba v dějinách Izraele dobou úpadku, vyhnání, dlouhé neštěstí se proměnilo v trest za onu velikou dobu (za dobu, v níž kněz ještě nic neznamenal). Udělali z mohutných velmi svobodně utvářených postav dějin Izraele pokrytce nebo „bezbožníky“.

Při svém zájmu o dějiny Izraele víme, o čem F.N. mluví. Od 17.století, kdy první osvícenští myslitelé zpochybnili oficiální učení církve, že prvních pět „knih Mojžíšových“ napsal jeden člověk tj. sám Mojžíš, kritické zkoumání biblických textů značně pokročilo. V jeho době už současníci (jako J.Wellhausen) rozeznávali už nejméně čtyři autory (prameny):1. Užíval pro jméno boží Jahve/Hospodin/ 2. mluvil o bohu jako o Elohim/bůh/3.tzv.kněžský pramen (Priester codex) a 4. autor knihy Deuteronomium. Dnes se počet teorií či hypotéz neuvěřitelně

rozrostl, Shoda je jen v tom, že Mojžíšův zákon (Thora), tedy oněch pět knih vzniká v babylonském zajetí a krátce po něm a že výběr dochovaných písemností i ústních tradic jakož i poslední redakci provedla vrstva židovských učenců, tedy kněží. Neméně jisto je, že ta část národa, která se vrátila ze zajetí, přišla už jako náboženské společenství s neochvějnou vírou v budoucnost (Boží království resp. Mesiáš).

Kritika pojmu „Vykupitele“ či „Spasitele“ se netýká Ježíše samotného. Tyto pojmy byly vytvořeny po smrti Ukřižovaného učedníky, aby vůbec mohli pochopit, co se vlastně stalo, (kdo to byl?) - jinak by jeho náhlá a rychlá smrt nedávala smysl. F.N. se s námahou probírá podáním evangelií, aby se dobral toho, co Ježíš míní oním výrokem, „Království boží jest ve vás“ a shledává u něho odpor ke každé formuli, ke každému pojmu času a prostoru, ke všemu, co je pevné, co je mrav, zřízení, církev a naopak, nachází se ve světě, jehož se už nedotýká žádná realita, ve světě už jen „vnitřním“, světě „pravém“, světě „věčném“...

F.N. tu rozlišuje svět „vnější“ (to jsou ty pevné měřitelné, měřitelné struktury) a svět „vnitřní“ a jen těmi se Ježíš zabývá. Není to tedy tak, že ten vnější svět je skutečnost a ten vnitřní jsou o ničem skutečném popř. o idejích. Ježíšův svět je také skutečnost, ale vnitřní. Ještě lépe to vystihuje další citát, kde užívá slovo „niterný“:

„Mohli bychom zvat Ježíše, s jistou tolerancí výrazu, „svobodným duchem“ – z ničeho pevného si nic nedělá: slovo zabíjí, všechno, co je pevné, zabíjí. Pojem, zkušenost „života“, již jediné zná, odporuje u něho jakémukoli slovu, formuli, zákonu, víře, dogmatu. Mluví pouze o tom, co je nejniternější: „život“, nebo „pravda“, nebo „světlo“, toť jeho slovo pro to, co je nejniternější, – všechno ostatní, celá realita, celá příroda, ba i řeč má pro něho pouze cenu znamení, podobenství“.

A pokud ještě nechápete výraz „niterný“ ,pak do třetice:

„Království nebeské“, toť stav srdce, – nikoli něco, co přijde „nad zemí“, nebo „po smrti“: „Království boží“ není ničím, co se očekává; nemá včerejška ani pozítřka, nepřijde za „tisíc let“, – je to zkušenost jednoho srdce; jest všude, není nikde...“

Neznám lepší vystižení významu slova „vnitřní skutečnost“, Království Boží je čirá „niternost“.

Co znamená „radostné poselství“? „Pravý život, věčný život je nalezen - neslibuje se, je tu, je ve vás: jakožto život v lásce, v lásce bez výhrady a

vyločení, bez odstupu. Každý je dítě boží – Ježíš nepožaduje naprosto nic jen pro sebe –, jako dítě boží je každý každému roven...“

Život v lásce není dán zákonem Božím „milovati budeš bližního...“

„Dobré poselství“ znamená právě, že už není protikladu; království nebeské patří dětem; víra, jež tu promlouvá, není vírou vybojovanou, – je tu, je od počátku jakoby dětskost ustoupivší do oblasti ducha“.

„Taková víra nezná hněvu, nekárá, nebrání se: nepřináší „meč“, – netuší vůbec, jak by jednou mohla rozdělovat. Nedokazuje sama sebe, ani zázraky, ani odměnou, ani slibováním, ani dokonce už „Písmem“: je sama v každé chvíli svým zázrakem, svou odměnou, svým důkazem, svým královstvím božím“. Tato víra se také neformuluje, – žije.“

Víra, která se formuluje jakoukoli konfesí, nebo přesvědčením (i upřímným), se nežije a - vždycky rozděluje.

Dle F.N. by mělo být všem jasné, že Ježíš „stojí mimo všechno náboženství, mimo všechny pojmy kultu, všechnu historii, všechnu přírodní vědu, mimo všechnu zkušenost světa, všechny znalosti, všechnu politiku, všechnu psychologii, všechny knihy, všechno umění“.

F.N. byl přesvědčen, že podání evangelií bylo hrubě zkresleno už samotnými učedníky. Je to pochopitelné, už tím, že, jak to bývá, k portrétu Mistra přidávali i své myšlenky v přesvědčení, že to určitě řekl, ale hlavně proto, že ho nutně potřebovali zařadit do rámce dějin (Izraele). Tomu notně přispíval fakt, že první křesťanská obec žila v neustálém ohrožení ze strany většinové židovské společnosti, nemluvě o tom, že obec žila v napjatém očekávání Mistrova návratu. Proto F.N. škrtl všechny zmínky o budoucnosti, budoucím soudu, potrestání hříšníků a zadostiučinění pro věrné. Zdálo se mu, že to je v přímém rozporu s evangeliem, jak on mu rozuměl:

V celé psychologii „evangelia“ chybí pojem viny a trestu; taktéž pojem odměny. Jest odstraněn „hřích“, každý distanční poměr mezi bohem a člověkem, – právě to je „radostné poselství“. Blaženství se neslibuje, není vázáno podmínkami: je to jediná realita – všechno ostatní jsou znamení, aby o něm mluvila...

Následek takového stavu se promítá do nové praxe, do vlastní praxe evangelické. Nikoli „vírou“ se odlišuje křesťan: křesťan jedná, odlišuje se jiným jednáním.

Život vykupitelův byl jen tato praxe, – ani jeho smrt nebyla nic jiného... Nepotřeboval už formulí, nepotřeboval už ritu pro styk s bohem, – ba ani

modlitby. Zúčtoval s celým židovským učením o pokání a smíření; ví, že je to jediné praxe života, jíž se člověk cítí „božským“, „blaženým“, „evangelickým“, vždy „dítětem božím“.

Nyní je namístě zmínit jeho (F.N.) okřídlený výrok:

Už slovo „křesťanství“ je nedorozumění, – v podstatě byl jen jeden křesťan a ten zemřel na kříži. „Evangelium“ zemřelo na kříži. Co se od tohoto okamžiku zve „evangeliem“, bylo už opakem toho, co on žil: „zlé poselství“, dysangelium. Je falešné až do nesmyslu, vidět odznak křesťana v nějaké „víře“, třeba ve víře ve vykoupení Kristem: jen křesťanská praxe, život, jaký žil ten, kdo zemřel na kříži, je křesťanský... Ještě dnes je takový život možný, pro určité lidi dokonce nutný: právě, původní křesťanství bude možné po všechny časy... Nikoli věřit, nýbrž činit, především mnohé nečinit, jiným být...

Slovo na závěr:

„Tento „radostný posel“ zemřel, jak žil, jak učil – nikoli aby „vykoupil lidi“, nýbrž aby ukázal, jak se má žít. Je to praxe, již zanechal lidstvu: své počínání před soudci, před pochopy, před žalobci a utrhačstvím i výsměchem všeho druhu, – své počínání na kříži. Neklade odporu, nehájí svého práva, nečiní ani kroku, jenž by od něho odvrátil to nejhorší, ba více, provokuje to... A prosí, trpí, miluje s těmi, v těch, kteří mu zlé činí... Nebránit se, nechovat hněvu, nečinit odpovědným... Nýbrž ani zlému neodporovat, – milovat ho...“

Zabývali jsme se částí autorova spisu „der Antichrist“ až po místa, kde se vyjadřuje přímo k Ježíši Nazaretskému a evangeliu.

Jan Kozlík

